Tiflologinis kalendorius 2025 m.

datos ir žmonės

Turinys

Sausis **3**

Vasaris **5**

Kovas 7

Balandis **9**

Gegužė **11**

Birželis **14**

Liepa **16**

Rugpjūtis **17**

Rugsėjis **19**

Spalis **21**

Lapkritis **22**

Gruodis **25**

Minėtinos datos **27**

Sausis

2 d. – sukanka 55 metai, kai gimė (1970)
Egidijus Urna, ekonomistas, visuomenės veikėjas. 2004–2019 m. VšĮ Kauno ir Marijampolės regionų aklųjų centro direktorius, 2010–2020 m. – VšĮ „Kregis“ direktorius.

4 d. – Pasaulinė Brailio rašto diena.
Pagal Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 2018 m. rezoliuciją minima kasmet sausio 4-ąją, tą dieną, kai gimė (1809) aklųjų rašto kūrėjas Luji Brailis.

5 d. – sukanka 80 metų, kai gimė (1945)
Banadas Urbelionis, muzikantas, armonikierius, Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Varėnos rajono filialo meno saviveiklininkas, įvairių meno saviraiškos renginių nugalėtojas ir prizininkas.

13 d. – Laisvės Gynėjų diena.
1991 m. sausio 13-ąją buvo užimtas Televizijos bokštas, Lietuvos televizijos ir radijo pastatai. Vidurnaktį iš sausio 14-osios į sausio 15-ąją Lietuvos radijo transliacijos slapta tęsiamos iš Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos (LASS) bibliotekos garso

įrašų studijos Vilniuje, Naugarduko g. 91. Lietuvos radijas iš LASS bibliotekos garso įrašų studijos dirbo 222 dienas.

15 d. – sukanka 100 metų, kai lenkų okupuotame Vilniuje pasitarti dėl Vilniaus vaivadijos aklųjų globos susirinko socialinės rūpybos, sveikatos apsaugos atstovai, gydytojai (1925). Nutarta, kad Vilniuje reikia įkurti aklųjų globos ir švietimo įstaigą.

26 d. – sukanka 35 metai, kai įkurta (1990) Lietuvos aklųjų sporto federacija (LASF). LASF apima septynias sporto šakas: golbolą, šoudauną, plaukimą, dziudo, lengvąją atletiką, šachmatus ir šaškes. Lietuvos aklųjų sporto federacija yra Tarptautinės aklųjų sporto asociacijos (IBSA) narė nuo 1991 m. ir Tarptautinės Brailio šachmatų asociacijos (IBCA) narė nuo 2002 m.

30 d. – sukanka 85 m., kai gimė (1940) Irena Benedikta Skėrutė. Daugkartinė Lietuvos aklųjų draugijos (LAD), vėliau Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos (LASS) šachmatų čempionė, sovietų sąjungos aklųjų moterų čempionato prizininkė, 1993 m. ir 1997 m. Ispanijoje vykusiuose Pasaulio aklųjų moterų šachmatų čempionatuose užėmė ketvirtąją vietą. Turi šachmatų ir šaškių pirmą atskyrį.

Vasaris

2 d. – sukanka 135 metai, kai gimė (1890–1937) Marija Stžeminska, gydytoja, pedagogė, Vilniaus aklųjų mokyklos steigėja (1928), šios mokyklos vedėja. Netekusi regos, 1928 m. rugsėjo 1 d. Vilniuje, Antakalnyje, atidarė internato tipo mokyklą neregiams vaikams.

7 d. – sukanka 95 metai, kai gimė (1930–2015) Ona Linkevičienė (Uogintaitė), viena iš Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos (LASS) Pasvalio organizacijos kūrėjų, pirmoji organizacijos pirmininkė.

10 d. – sukanka 75 metai, kai gimė (1950) Kazimiera Venckuvienė (Šimkutė), LAB Kauno padalinio literatė.

12 d. – sukanka 55 metai, kai gimė (1970) Artūras Lenkšas, informacinių technologijų specialistas, muzikantas. 2015 m. su aklųjų choru „Feniksas“ dalyvavo muzikiniame projekte „Chorų karai“. Tarptautinio neregių ir silpnaregių estradinės muzikos festivalio „Baltijos banga“ dalyvis.

20 d. – sukanka 85 metai, kai gimė (1940–2017)
Edmundas Marčiulynas, vienas geriausių šaškininkų tarp silpnaregių ir neregių, daugkartinis įvairių varžybų dalyvis ir prizininkas.

21 d. – sukanka 75 metai, kai gimė (1950)
Valerija Banėnaitė, ilgametė LASS Jonavos filialo pirmininkė.

28 d. – sukanka 85 metai, kai gimė (1940)
Teresė Sobestijanskienė (Marušauskaitė), tremtinė, pedagogė, ilgametė LASS Kėdainių filialo pirmininkė. Pablogėjus regėjimui, pati išmoko Brailio raštą ir jo mokė sutrikusios regos kėdainiečius. Aktyvi saviveiklininkė, ansamblio „Temela“ dalyvė.

29 d. – sukanka 65 metai, kai gimė (1960)
Algirdas Montvydas, golbolininkas. Pasaulio golbolo pirmenybių (1998) bronzos medalininkas, Sidnėjaus (2000) parolimpinių žaidynių vicečempionas, 2001 m. Europos golbolo pirmenybių ir 2002 m. pasaulio golbolo pirmenybių vicečempionas. Lietuvos golbolo rinktinei atstovavo iki 2004 metų. Apdovanotas LDK Gedimino ordino Riterio kryžiumi (2001).

Kovas

4 d. – Akiniuočių diena. Kažkada sąvoka „akiniuotis“ skambėjo įžeidžiamai, tačiau dabar akiniai – madingas aksesuaras, apsiskaičiusio žmogaus požymis.

12 d. – Pasaulinė glaukomos diena.
Lietuvoje minima nuo 2008 m. Lietuvos nacionalinės glaukomos sąjungos iniciatyva.

23 d. – Pasaulinė optometrijos diena.
Šią dieną primenama apie kokybiškų optometrijos paslaugų svarbą.

23 d. – prieš 30 metų (1995) įsteigta Lietuvos aklųjų ir silpnaregių diabetikų bendrija,
(veikė iki 2022 m. liepos 15 d.).

23 d. – sukanka 85 metai, kai gimė (1940–2004) Danutė Ramanauskienė, Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Kauno aklųjų ir silpnaregių centro ilgametė meno vadovė, Kauno neregių kultūrinės veiklos metraštininkė (nuo 1970 iki 2004), aktyvi estradinio, moterų vokalinio, folkloro ansamblių, mišraus choro dalyvė.

25 d. – sukanka 90 metų, kai gimė (1935–2021)
Jonas Šukys, kalbininkas, kalbos normintojas, žurnalistas, vadovėlių, mokslinių straipsnių, kalbos praktikos veikalų autorius. Dirbo Lietuvių kalbos ir literatūros institute, apgynė disertaciją, dėstė Vilniaus universitete, dirbo žurnalo „Mūsų žodis“ redakcijoje (1972–1987), Pedagogikos mokslinio tyrimo institute, Vilniaus pedagoginiame universitete. J. Šukys parašė istorines apybraižas „LAD Vilniaus GMK istorija“ (1982), „LAD leidyklos istorija“ (1979), „Knygų akliesiems įgarsinimas Lietuvoje“ (1979). 2003 m. apdovanotas Petro Būtėno premija.

Balandis

1 d. – sukanka 80 metų, kai gimė (1945)
Vida Regina Mikaliūnienė, ilgametė Lietuvos aklųjų bibliotekos (dabar – Lietuvos audiosensorinė biblioteka) darbuotoja, daugiau kaip 40 metų dirbo garsinių knygų leidybos srityje.

3 d. – sukanka 145 metai, kai gimė (1880–1944)
Ričardas Lechavičius, pedagogas, vienas pirmųjų muzikos mokytojų Kauno aklųjų institute. Mokyklos pučiamųjų orkestro steigėjas ir vadovas, mokė neregius groti styginiais instrumentais. Su moksleivių orkestru koncertuodavo Kauno visuomenei. Institute dirbo 1928–1937 ir 1941–1943 metais.

17 d. – sukanka 150 metų, kai gimė (1875–1939)
Petras Avižonis, gydytojas oftalmologas, pedagogas, visuomenės bei politikos veikėjas, Lietuvos akliesiems globoti draugijos garbės narys. Pirmasis Lietuvoje iškėlė mintį, kad neregius reikia mokyti ir sudaryti sąlygas dirbti. 1923 m. II Lietuvos gydytojų suvažiavime skaitytame pranešime „Aklųjų globojimas kitur ir Lietuvoje“ pabrėžė, kad Lietuva vienintelė iš trijų Baltijos šalių neturi aklųjų mokyklos ir kaip pavyzdį

nurodė Karaliaučiaus aklųjų institutą. Apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino medaliu (1932).

21 d. – sukanka 80 metų, kai gimė (1945) Gedvilė Jonaitienė (Tarūtaitė), filologė, Lietuvos aklųjų bibliotekos (dabar – Lietuvos audiosensorinė biblioteka) garsinių leidinių redakcijos vedėja. Apie Gedvilę Tarūtaitę pasakojama 1967 m. Lietuvos kino studijos trumpametražiame filme „Žmonės, sugrįžę iš tamsos“ (autoriai B. Pajėdienė ir A. Blyža).

27 d. – sukanka 70 metų, kai gimė (1955) Juozas Valentukevičius, istorikas, tiflotyrininkas, kraštotyrininkas, ilgametis Lietuvos aklųjų bibliotekos (dabar – Lietuvos audiosensorinė biblioteka) darbuotojas, katalikiškojo Prano Daunio fondo akliesiems remti viceprezidentas. 2015 m. J. Valentukevičius apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino medaliu.

30 d. – Tarptautinė šunų vedlių diena (minima kasmet paskutinį balandžio trečiadienį).

Gegužė

1 d. – sukanka 105 metai, kai gimė (1920–2013) Bronius Ibenskas, pedagogas, neregių ir silpnaregių šachmatininkų ugdytojas. Jo mokinės: Irena Skėrutė – daugkartinė Lietuvos bei buvusios Tarybų Sąjungos prizininkė, Irena Karsokaitė ir kitos.

1 d. – prieš 30 metų įkurtas (1995) Užimtumo ir paramos verslui fondas M95 – amatais ir smulkiuoju verslu užsiimančių neregių ir silpnaregių organizacija. Šis fondas švietė neregius bei silpnaregius verslininkus, konsultavo verslo steigimo ir plėtojimo klausimais. 1997–2001 m. Vilniuje, Labdarių gatvėje, fondas įsteigė parduotuvę, kurioje prekiavo neįgaliųjų amatininkų padarytais darbais.

5 d. – Europos žmonių su negalia savarankiško gyvenimo diena. Šios dienos minėjimą 2014 m. Briuselyje inicijavo Europos Savarankiško gyvenimo tinklas.

14 d. – sukanka 105 metai, kai gimė (1920–1981) Angelė Poznanskienė (Bradauskaitė), pedagogė, spaudos darbuotoja, ilgametė Lietuvos aklųjų draugijos leidyklos „Versmė“ Grožinės literatūros

redakcijos vedėja, kanklininkė. Pirmojo elementoriaus Brailio raštu su reljefinėmis iliustracijomis aklųjų mokyklos 1–2 klasėms „Saulutė“ (1958) rengėja.

19 d. – sukanka 75 metai, kai gimė (1950)
Janina Puriuškytė, lituanistė, Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja (1975–2017).

21 d. – sukanka 95 metai, kai gimė (1930–2019)
Valentinas Vytautas Toločka (dokumentuose gimimo mėnuo nurodomas birželio mėnuo), socialinių mokslų daktaras, Lietuvos aklųjų istorijos ir švietimo tyrinėtojas, poetas, esperantininkas. 1966–1969 m. buvo Lietuvos aklųjų draugijos Respublikinės centrinės bibliotekos direktorius. Jo iniciatyva centralizuotos tuo metu savarankiškai veikusios aklųjų bibliotekėlės, 1969 m. įkurtas Tiflotyros skyrius. Iki 1991 m. buvo Lietuvos aklųjų draugijos leidyklos Tiflologinės literatūros redakcijos vedėjas. 1974 m. parengė lietuvių k. Brailio rašto trumparaštį. Iki pensijos (2005) dirbo Lietuvos aklųjų bibliotekoje (dabar – Lietuvos audiosensorinė biblioteka). 2014 m. apie V. V. Toločką sukurtas dokumentinis filmas „Laimingas žmogus“ (rež. Gintautas Stungurys). Apdovanotas Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino ordino 1-ojo laipsnio medaliu (1996).

22 d. – Pasaulinė prieinamumo supratimo diena (minima nuo 2012 m. trečiąjį gegužės ketvirtadienį).

22 d. – sukanka 100 metų, kai gimė (1925–1975) Antanas Baltramiejūnas, tiflopedagogas, ilgametis Kauno aklųjų mokyklos direktorius (1960–1975). 1968 m. „Minties“ leidykla išleido A. Baltramiejūno parengtą knygą „Kelio pradžia“, skirtą Kauno aklųjų mokyklos 40-mečiui.

29 d. – sukanka 65 metai, kai gimė (1960) Stasys Babonas, rašytojas, prozininkas, Lietuvos rašytojų sąjungos narys. 1995, 2005 m. Neregių literatų konkursuose laimėjo pirmąją vietą. 2008 m. tapo Petro Cvirkos novelės konkurso laureatu.

Birželis

6

6 d. – Tarptautinė akinių diena.

11 d. – sukanka 60 metų, kai gimė (1965) Ona Matusevičiūtė, dainininkė, vokalinių ansamblių vadovė. 1991 m. tapo pirmojo Beatričės Grincevičiūtės kamerinio dainavimo konkurso laureate. 1994 m. pelnė diplomantės vardą Tarptautiniame aklųjų ir silpnaregių muzikų profesionalų konkurse „Tifloart“ Čekijoje. 1997 m. tapo Tarptautinio aklųjų ir silpnaregių muzikų profesionalų konkurso Čekijoje laureate. 2015 m. su aklųjų choru „Feniksas“ dalyvavo televizijos TV3 projekte „Chorų karai“, nuo 2008 m. vadovauja LASS Prienų rajono filialo mišriam vokaliniam ansambliui „Puriena“.

25 d. – prieš 70 metų (1955) Kauno aklųjų vidurinę mokyklą baigė pirmoji abiturientų laida. Brandos atestatus gavo Augustinas Kasparavičius, Valentinas V. Toločka, Lionginas Ragėnas, Adolfas Venckevičius, Povilas Vitkauskas. Trys pastarieji tų pačių metų rudenį įstojo į Vilniaus universitetą, o V. V. Toločka pradėjo studijuoti Vilniaus universitete kitų metų rudenį.

26–29 d. – prieš 100 metų (1925) įvyko Latvijos neregių kolektyvų koncertai Kaune. Norint suburti aklųjų organizaciją, įkurti specialią mokyklą, reikėjo visuomenei parodyti, ką gali pasiekti lavinami neregiai. Todėl Lietuvos karo invalidams šelpti komitetas pakvietė Latvijos aklųjų instituto auklėtinius, kurie surengė miesto visuomenei keletą koncertų. Programą atliko mišrus choras, styginių instrumentų ir pučiamųjų instrumentų orkestrai.

27 d. – sukanka 145 metai, kai gimė (1880–1968) Helena Keller, amerikiečių rašytoja, žmonių su negalia teisių gynėja, visuomenės veikėja, dėstytoja. Regos ir klausos negalią turinti Helena Keller parašė daugiau kaip 475 kalbas ir esė, 14 knygų, aplankė 39 šalis.

Liepa

4–5 d. – prieš 70 metų (1955) Rygoje vyko Baltijos šalių aklųjų draugijų meno saviveiklos kolektyvų pirmoji olimpiada, kurioje Lietuvos aklųjų draugijos meno saviveiklininkai iškovojo pirmąją vietą. Nuo tos olimpiados prasidėjo glaudūs Estijos, Latvijos ir Lietuvos aklųjų draugijų kultūriniai ryšiai. Antroji olimpiada įvyko Taline 1957 m., trečioji – Kaune 1959 metais.

13 d. – sukanka 95 metai, kai gimė (1930–2008) Marija Salomėja Misevičienė (Svetukaitytė), aktyvi Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos narė Kaune, poetė.

Rugpjūtis

6 d. – sukanka 70 metų, kai gimė (1955)
Irena Gailienė (Stočkelytė), psichologė, socialinių mokslų daktarė. 1998 m. jai suteiktas docentės vardas. 1999–2004 m. vadovavo Šiaulių pedagoginio instituto Pedagogikos fakulteto psichologijos katedrai. 1991 m. apgynė psichologijos kandidatės disertaciją „Sutrikusio regėjimo vaikų gebėjimo išskirti suvokiamų objektų požymius ypatumai“.

15 d. – sukanka 60 metų, kai gimė (1965)
Svetlana Laima Zemleckienė (Šulc), pedagogė, režisierė, aktorė. 2008 m. įkūrė „Naująjį teatrą“, kuriame vaidino negalią turintys aktoriai.
2016 m. teatras gavo pagrindinį prizą Lietuvos žmonių su negalia sąjungos teatro festivalyje „Begasas“, 2017 m. gavo apdovanojimą už režisūrą ir muziką 27-ajame tarptautiniame teatrų festivalyje Liubline, Lenkijoje.

15 d. – sukanka 80 metų, kai gimė (1945)
Jūratė Karazijaitė, filologė, vertėja iš prancūzų kalbos, ilgametė Lietuvos aklųjų bibliotekos (dabar – Lietuvos audiosensorinė biblioteka) darbuotoja.

20 d. – sukanka 100 metų, kai Lietuvos karo invalidams šelpti komitetas, gavęs Latvijos vyriausybės sutikimą, 1925 m. rugpjūčio 20 d. į Rygos aklųjų institutą išsiuntė mokytis tris nuo karo nukentėjusius žmones. Tarp jų buvo ir Lietuvos nepriklausomybės kovose sužeistas ir regėjimo netekęs savanoris Pranas Daunys.

25 d. – sukanka 70 metų, kai gimė (1955) Angelė Daujotienė (Strikulytė), tiflopedagogė, ilgametė Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro direktorė (1990–2017).

Rugsėjis

1 d. – sukanka 50 metų, kai (1975) Vilniuje duris atvėrė aklųjų ir silpnaregių mokykla-internatas (dabar – Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centras). Mokykla pastatyta Lietuvos aklųjų draugijos lėšomis. Jonas Šukys vėliau rašė, kad pirmaisiais mokslo metais joje mokėsi 223 mokiniai, buvo 25 klasės, dirbo 78 mokytojai ir auklėtojai. Tų pačių metų gruodį pradėjo veikti vaikų darželio grupės.

1 d. – choras „Vilnius“ mini 55 veiklos metus. Kamerinis miršus choras Lietuvos aklųjų draugijos centro valdybos prezidiumo nutarimu įkurtas 1970 m. 2010 m. choras tapo valstybiniu. Išleido 15 kompaktinių plokštelių. Nuo 2011 m. rengia Tarptautinį sakralinės muzikos šv. Jokūbo festivalį.

3 d. – sukanka 90 metų, kai gimė (1935–2013) Vaclovas Areima, žurnalistas, poetas, prozininkas. Dirbo Lietuvos aklųjų draugijos (LAD) Šiaulių tarprajoninės valdybos pirmininku, LAD leidykloje Brailio rašto redaktoriumi. 1971 m. pradėjo dirbti Lietuvos aklųjų draugijos žurnalo „Mūsų žodis“ redakcijoje. Jo sumanymu žurnale atsirado skaitytojų mėgstamas humoristinis skyrelis „Jono neregio

nuotykiai“. 2003 m. tapo Neregių literatų kūrybos konkurso laureatu.

16 d. – sukanka 125 metai, kai gimė (1900–1962)
Pranas Daunys, Lietuvos kariuomenės savanoris, Lietuvos aklųjų švietimo pradininkas, lietuviškosios Brailio rašto abėcėlės kūrėjas, rašytojas. Pirmojo Lietuvos aklųjų suvažiavimo iniciatorius, Lietuvos aklųjų sąjungos centro valdybos narys, rūpinosi Kauno aklųjų instituto steigimu. 1928 m. Lietuvos Respublikos prezidento apdovanotas Vyčio Kryžiumi
ir dviem medaliais.

20 d. – sukanka 90 metų, kai gimė (1935)
Jonas Kažukauskas, inžinierius, Lietuvos aklųjų bibliotekos (dabar – Lietuvos audiosensorinė biblioteka) darbuotojas. Daug prisidėjo prie lietuviškos garsinės skaitmeninės knygos ir virtualios bibliotekos ELVIS atsiradimo.

30 d. – sukanka 70 metų, kai gimė (1955)
Danutė Šmydek (Linkevičiūtė), tiflopedagogė, sportininkė, parolimpinių žaidynių prizininkė.
1988 m. Seulo paralimpinėse žaidynėse iškovojo sidabro ir bronzos medalius. 1992 m. Barselonos paralimpinėse varžybose iškovojo bronzos medalį.

Spalis

9 d. – Pasaulinė regėjimo diena.
Pasaulio sveikatos organizacija antrąjį spalio ketvirtadienį paskelbė Pasauline regėjimo diena.

15 d. – Tarptautinė Baltosios lazdelės diena.
Lietuvoje minima nuo 1992 m.

25 d. – sukanka 110 metų, kai gimė (1915–2018) Bronius Kondratas, dailininkas, poetas (regos neteko 60-ies metų), 1998, 2001 m. Lietuvos neregių literatų kūrybos konkursų laureatas. Išleido 9 poezijos knygos. 2015 m., kai Bronius Kondratas minėjo savo šimtmečio jubiliejų, išleista poezijos rinktinė „Šimtmečio sodininkas“.

25 d. – sukanka 65 metai, kai gimė (1960) Osvaldas Petrauskas, gamtos mokslų daktaras, Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos (LASS) pirmininkas (1992–2010). LASS, vadovaujant O. Petrauskui, tapo Europos aklųjų sąjungos ir Pasaulio aklųjų sąjungos nare.

Lapkritis

1 d. – sukanka 85 metai, kai įsteigta (1940) LASS Vilniaus įmonė, dabartinė „Liregus“. 1940 m. vasarą sovietų valdžia, uždariusi lenkiškąją Vilniaus aklųjų mokyklą, du jai priklausiusius namus perdavė aklųjų dirbtuvėms įkurti. Naujoje įmonėje buvo įdarbinti Kauno aklųjų instituto ir buvusios Vilniaus aklųjų mokyklos gamybinių dirbtuvių bei Vilniaus aklųjų pynėjų kooperatyvo darbininkai. 1940 m. pabaigoje įmonėje dirbo 34 neregiai darbininkai, 9 regintys tarnautojai ir darbininkai. 1944 m. šios dirbtuvės perduotos Lietuvos aklųjų draugijai.

2 d. – sukanka 95 metai, kai gimė (1930) Kazimieras Grubys, pedagogas, daugiau kaip 35 metus dirbęs Kauno aklųjų mokykloje.

4 d. – sukanka 70 metų, kai gimė (1955) Vladas Bagdonas, dainininkas, valstybinio choro „Vilnius“ direktorius, operos ir baleto teatro solistas, Lietuvos muzikų sąjungos narys. 1991 m. debiutavo Lietuvos operos ir baleto teatre ir čia sukūrė arti 40 vaidmenų. 2012 m. V. Bagdonui suteiktas meno kūrėjo statusas, 2021 m. apdovanotas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi.

4 d. – sukanka 70 metų, kai gimė (1955)
Vytautas Kubilinskas, muzikos kūrėjas, atlikėjas, muzikos mokytojas. Kretingoje vadovauja liaudiškos muzikos kapelai „Sodžius“, groja akordeonu, pianinu, armonika, sintezatoriumi, bosine gitara.

6 d. – sukanka 95 metai, kai gimė (1930–2022)
Vytautas Merkys, aktyvus Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos veikėjas Panevėžyje, pirmasis neregys radijo mėgėjas trumpabangininkas Lietuvoje, pradėjęs šią veiklą 1969 metais. Daugiau kaip 40 metų dirbo Lietuvos aklųjų draugijos Panevėžio tarprajoninių kultūros namų direktoriumi. LASS Panevėžio įmonės UAB „Regovitus“ šeštame aukšte buvo įsirengęs trumpųjų bangų radijo stotį, iš kur informavo bendraminčius užsienyje apie 1991 m. sausio 13-sios įvykius Lietuvoje.

7 d. – prieš 95 metus (1930) įsteigta Lietuvos akliesiems globoti draugija (LAGD). Valdybos pirmininke išrinkta gydytoja chirurgė Stasė Šakenienė, nariais – A. Rimšienė (vicepirmininkė), gydytojai M. Korganovaitė, J. Nemeikša, D. Steponaitis. Lietuvos akliesiems globoti draugijos iniciatyva 1937 m. pavasarį buvo pastatytas dviaukštis mūrinis aklųjų instituto pastatas. 1940 m. rugsėjo 16 d. sovietų valdžios sprendimu LAGD buvo panaikinta.

13 d. – sukanka 280 metų, kai gimė (1745–1822)
Valentinas Hajuji, pedagogas, sistemingo aklųjų mokymo pradininkas Prancūzijoje ir Europoje.

21 d. – sukanka 70 metų, kai gimė (1955 m.)
Vygantas Mockūnas, tiflopedagogas, golbolo, šoudauno treneris. Sukūrė treniruočių sistemą ir metodiką specialių priemonių pratyboms.
1993 m. įgijo tarptautinę golbolo teisėjo kategoriją.
Nuo 2002 m. moko žaisti aklųjų stalo tenisą (šoudauną), teisėjauja.

23 d. – sukanka 95 metai, kai gimė (1930–2010)
Ona Vištiejūnaitė-Mališauskienė, dainininkė, meno mėgėjų būrelių dalyvė. Dainavo aklųjų mokyklos, aklųjų įmonės, kultūros namų choruose, vokaliniuose ansambliuose, moterų ansamblyje.

Gruodis

1 d. – sukanka 90 metų, kai prasidėjo pirmasis aklųjų surašymas nepriklausomoje Lietuvoje (1935 m. gruodžio 1–15 d.). Jį organizavo Lietuvos akliesiems globoti draugija. Surašymo metu Lietuvoje (be Vilniaus ir Klaipėdos kraštų) buvo užregistruoti 2983 neregiai.

1 d. – sukanka 80 metų, kai gimė (1945) Vidmantas Stalgys, matematikas, ilgametis Brailio rašto redaktorius, matematikos ir fizikos Brailio rašto ženklų standarto sudarytojas. 40 metų paskyrė vadovėlių Brailio raštu leidybai. V. Stalgys pritaikė lietuvišką Brailio raštą matematikos, fizikos, chemijos mokslams. Dalyvavo rengiant lietuvių kalbai pritaikyto Brailio rašto standartą (LST ISO 17049:2013 priedas „Prieinamas dizainas. Brailio rašto naudojimas ant ženklų, įrangos ir prietaisų“).

3 d. – Tarptautinė žmonių su negalia diena.

7 d. – sukanka 65 metai, kai gimė (1960) Alvydas Tamošaitis, knygų Brailio raštu leidėjas. Lietuvos audiosensorinėje bibliotekoje dirba nuo 1998 metų.

8 d. – sukanka 130 metų, kai gimė (1895–1984)
Bronė Buivydaitė, slapyvardis Tyrų duktė, pedagogė, rašytoja, pirmoji 20 a. lietuvių lyrikė, aktyvi Lietuvos aklųjų draugijos narė. Tarpukariu išleido penkis eilėraščių rinkinius, kelias prozos knygas.
1969–1995 m. išleistos knygos: „Pro vaikystės langą“, „Karklo švilpa“, „Vargai vartus kilnoja“.
Anykščiuose nuo 1990 m. veikia Bronės Buivydaitės memorialinis namas-muziejus.

19 d. – sukanka 65 metai, kai gimė (1960–2024)
Rita Šidlauskaitė, ilgametė Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro muzikos mokytoja, tiflopedagogė.

Minėtinos datos

Prieš 200 metų sukurtas Brailio raštas. Jį sudarė Luji Brailis, pasinaudodamas Šarlio Barbjė „naktinio rašymo sistema“, skirta prancūzų kariuomenei. Savo sukurtą raštą L. Brailis pristatė Paryžiaus aklųjų instituto direktoriui 1824 m. rudenį (tuo metu Luji tebuvo penkiolika metų). Europos aklųjų sąjunga, norėdama paminėti prieš 200 metų sukurto rašto jubiliejų, skelbia iniciatyvą „Braille200“ ir kviečia rašyti rašinius Brailio raštu, kurti trumpus filmus, parodančius, kaip skaitoma Brailio raštu.

Prieš 95 metus (1930) Kauno aklųjų instituto spaustuvėje 20 egz. tiražu išleista pirmoji spausdinta knyga Brailio raštu lietuvių kalba – elementorius pirmai klasei „Mūsų šviesa“. Jį parengė Kauno aklųjų instituto mokytoja Viktorija Genytė (Šmaižienė). Šiuo elementoriumi daugelį metų kaip pradžiamoksliu naudojosi norintieji išmokti Brailio rašto.

Prieš 95 metus (1930) spalio mėnesį Vilniaus mugėje regos negalią turinčių pynėjų darbai buvo apdovanoti mažuoju aukso medaliu.

Prieš 90 metų (1935) Kauno aklųjų institutas pirmą kartą dalyvavo tarptautinėje aklųjų spaudos parodoje Prahoje. Institutas į parodą nusiuntė 10 vadovėlių Brailio raštu, iš vytelių nupintą Vyčio paveikslą, žurnalą „Aklųjų dalia“, instituto nuotraukų albumą, Prano Daunio knygą „Vargo keliais“ ir filosofijos daktarės neregės E. Saludok disertaciją.

Prieš 80 metų (1945) pastatas Labdarių g. 7, Vilniuje, perduotas Lietuvos aklųjų draugijai (dabar – Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjunga, LASS). Dabar šiame name įsikūręs LASS Respublikinis centras.

Prieš 55 metus (1970) Lietuvos audiosensorinė biblioteka pradėjo reguliariai organizuoti Skaitymo Brailio raštu konkursus.

Prieš 40 metų (1985) Lietuvos aklųjų draugijos Antano Jonyno premija, skiriama jauniems rašytojams už geriausią prozos debiutą, paskirta Jurgai Ivanauskaitei už novelių rinkinį „Pakalnučių metai“.

Prieš 35 metus Lietuvoje neregiams ir silpnaregiams atsirado galimybė įgyti masažuotojo profesiją. Iki tol mūsų šalies neregiai masažo mokėsi Rusijoje, Kislovodsko profesinėje masažuotojų mokykloje. 1990 m. balandžio 20 d. Lietuvos Respublikos

Kultūros ir švietimo ministro pavaduotojas Aurimas Juozaitis išleido įsakymą, kuriuo nuo tų pačių metų rudens Vilniaus medicinos mokykloje įsteigiama masažo specialybė ir numatoma į ją priimti mokytis studentus, turinčius regos negalią.

Prieš 30 metų (1995) prasidėjo aktyvi Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Vilniaus regiono ansamblio „Kamanės“ veikla. Ansamblis įkurtas 1973 m., bet veikė su pertraukomis. Naujas kolektyvo veiklos etapas prasidėjo 1995 m., kai ansambliui pradėjo vadovauti Rasa Mockūnienė.

Prieš 10 metų (2015) LASS Vilniaus regiono centro liaudiškų šokių kolektyvas „Šimtažiedis“ laimėjo aukščiausią saviveikliniams kolektyvams Liaudies kultūros centro skiriamą apdovanojimą – „Aukso paukštę“. Kolektyve šoka ir regos negalią turintys šokėjai. „Šimtažiedis“ 2024 m. dalyvavo šimtmečio dainų šventėje „Kad giria žaliuotų“.

UDK 006.95
Ti-33
ISSN 1648-231X

Tiflologinis kalendorius 2025 metai datos ir žmonės

INFORMACINIS LEIDINYS

Šiame leidinyje pateikta informacija apie Lietuvos neregius ir silpnaregius, pelniusius šalies ir tarptautinius įvertinimus, žinomus šalyje ir užsienyje, taip pat apie tarptautines minėtinas tiflologines datas bei sukaktis.

Kalendoriuje pateikta glausta informacija. Daugiau informacijos suteiks Lietuvos audiosensorinės bibliotekos Informacinių išteklių skyriaus darbuotojai.

Parengė:
Audronė Gendvilienė ir Ina Praprovienė

Redagavo
Janina Vileikienė

Maketavo
Dalia Raicevičiūtė

Lietuvos audiosensorinė biblioteka

© Lietuvos audiosensorinė biblioteka, 2024